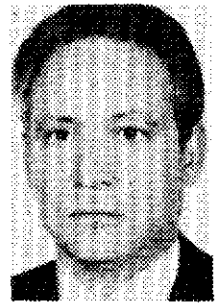

بذرافشانی در گستره قلمروی فرهنگ و زبان فارسی

نوشاد عبدالرزاق حقیقت (رابع)

اسلام ذوقی (عرفان ایران- اسلامی) به کشمیر مسافرت کردند و در اثر فعالیت‌های پی‌گیر آنان دین اسلام همراه با فرهنگ ایران در بین مردم آن سرزمین پایه‌گذاری شد و بسط یافت، به عبارت دیگر ایران صغیر را پایه‌گذاری کرد که تا کنون باقی مانده است و بیشتر سادات کشمیر از احفاد و اولاد آنان می‌باشند.

در حال حاضر سید تاج الدین سمنانی و دو نفر از مریدان و همراهانش در شهر سریناگار محله شهم‌پور و سید تاج‌الدین سمنانی و سید حسین سمنانی در نزدیک اسلام آباد (حدود ۶ کیلومتری سریناگار) دارای آرامگاه‌های بسیار مجلل و مورد احترام مشهوری هستند و خانقاه و مسجد باشکوهی که میرسید علی همدانی در سریناگار بنا کرده همچنان باقی است و بنام: خانقاه و مسجد شاه همدان مورد

سربازان، برای دفاع از ایران عزیز سرفرازانه می‌جنگیدند باز هم شاهکارهای فردوسی و سعدی و حافظ و دیگر سرایندگان، پیام دلاویز همزیستی و دوستی ایران را به گوش همواردان ما می‌رسانیدند و بذر مهر و آشتی را در دل‌های دیگران می‌افشاندند. در چنان ایامی هم ساکنان سرزمین‌های دشمن فارغ از کشا کشهای سیاسی و نظامی کام خود را با قند پارسی شیرین می‌کردند. فرهنگ و سخن فارسی نیرومندترین مایه پیوند حضور ما با همسایگان ماست. اینکه در خارج از مرزهای کنونی ایران، در کران تا به کران سرزمین‌های همسایه، فارسی سرایان بزرگی چون: رودکی در سمرقند، نظامی در گنجه، جلال‌الدین مولوی در قونیه، سنایی در غزنه، امیر خسرو و بیدل در دهلی، جامی در هرات، میرسید علی همدانی در تاجیکستان و علامه

پیشینه نفوذ و گسترش فرهنگ والا و فاخر ایرانی در جهان متمدن قدیم در طول دوره‌های تاریخ، مختلف و متفاوت بوده است. در دوران باستان بیشتر جنبه سیاسی و تسخیری داشته ولی در این میان همواره جلوه و جلا و عظمت خود را حفظ کرده است؛ از جمله تأثیر افکار زرتشت در افلاطون و دیگر فیلسوفان یونانی که مورد بحث ما در این مقاله نیست. با دگرگونی و تحول کامل فرهنگ ایرانی از قرن هفتم میلادی به بعد و تأثیر عمیق اندیشه‌های اسلامی و تلفیق آن با سنت‌های ملی ایران در محدوده جغرافیایی وسیع قاره آسیا در طول تاریخ دوران بعد از اسلام فرهنگ ایرانی تأثیر شگرفی در اندیشه‌های گونه‌گون مردم ملل مختلف ایجاد کرد به ویژه با بنیان‌گذاری زبان دری در مشرق ایران و به وجود آمدن آثار ارزنده‌ای به این زبان که حایر دانشها و باورهای پالایش شده که حاصل تجربه قرن‌ها فراز و نشیب سیاسی و اجتماعی و فرهنگی بود به منصبه ظهور و بروز رسید که شاهنامه فردوسی برجسته‌ترین آنها بشمار می‌رود. در دوران بعد از اسلام درخت تنومند فرهنگ بالنده ایرانی سایه گستر اندیشه‌های ملل مختلف در دنیای آن زمان به ویژه در کشورهای آسیای مرکزی و هندوستان و روم شرقی بوده است و با بهتر بگوئیم: در طول قرن‌های دراز اندیشه و فرهنگ کهن ایران در سرزمین‌های همسایه ما گسترانیده شده و پیام انسانی مهر و دوستی ایرانیان به گوش همگان رسیده و رشته پیوند ما و دیگران را از راه فرهنگ استوار کرده است. به عبارتی جاذبه و افسون فرهنگ ایران چنان نیرویی داشت که حتی در روزهایی هم که به هر دلیل غبار آزر و کین آیینة دل‌ها را تیره کرده بود و ناگزیر

محمد اقبال لاهوری در لاهور پاکستان آرمیده‌اند و تربت پاک هریک زیارتگاه صاحب‌دلان و صاحب نظران و تسوده‌های انبوه مردم است پشتوانه پیوند جاودانه ما با ساکنان امروزی این سرزمین‌ها است.

فعالیت چشم‌گیر ایرانیان در گسترش فرهنگ ایرانی- اسلامی در کشورهای آسیا به ویژه شبه قاره هندوستان و آسیای مرکزی و عثمانی بحث بسیار مفصلی است که در خور تألیف چندین مجلد کتاب خواهد بود.

بسیاری نمونه در قرن هشتم هجری میر سید علی همدانی به اتفاق هفتصد نفر از سادات سمنانی و همدانی از جمله سید تاج الدین سمنانی، سید حسین سمنانی، پسران دانی خود و سید مسعود و سید یوسف به منظور تبلیغ و استقرار دین

قصر مو، اولین مؤسسه ترمیم مو در ایران و خاور میانه

به مدیریت: وارطان

که صاحب طولانی‌ترین، مطلع‌ترین و یکی از بزرگترین استادان ترمیم مو است

توصیه قصر مو به مراجعین محترم؛ قبل از مراجعه حتماً نوع ترمیم را مقایسه کنید، بعد انتخاب

«ضمناً: دارای انواع مدل‌های کلاه کبیس»

برای کسب اطلاعات و مشاوره از ساعت ۹ صبح الی ۱۳ و ۳ تا ۶ بعد از ظهر مراجعه فرمائید

آدرس: بلوار کشاورز - خیابان فلسطین شمالی
ساختمان ۵۵ طبقه سوم. تلفن: ۸۹۴۱۳۶

توجه و احترام عموم مردم کشمیر می‌باشد. لازم به تذکر است که آرامگاه میرسید علی همدانی در کشور تاجیکستان واقع است که در سفر اخیر ریاست جمهوری، مورد بازدید ایشان قرار گرفت.

فرهنگ ایرانی در آسیای صغیر

از طرف دیگر گسترش فرهنگ ایران در آسیای صغیر حائز کمال اهمیت است:

بعد از استقرار سلجوقیان و امیران دست نشانده آنان در آسیای صغیر (قرن ششم هجری) بتدریج زبان و فرهنگ ایران در آن دیار رسمیت یافت و زبان فارسی زبان محاوره و نامه نویسی در دستگاه امیران سلجوقی روم شرقی شد. و تدریس و تألیف و تصنیف شاعران به این زبان بود. زیرا امیران سلجوقی با استقرار در ایران به زبان و فرهنگ ایران آشنایی کامل یافته بودند. در زمان حمله مغولان به ایران، آسیای صغیر به ویژه شهر قونیه کانون زبان و فرهنگ پارسی شد زیرا علما و دانشمندانی که از برابر مغولان می‌گریختند چون آسیای صغیر را امن‌ترین ناحیه می‌دیدند رهسپار آنجا می‌شدند. نجم‌الدین دایه، فخرالدین عراقی، جلال‌الدین مولوی، فرغانی، و چندین نفر از عارفان و شاعران این زمان از آنها هستند و در نتیجه عالی‌ترین و دل‌انگیزترین و فاخرترین آثار منظوم و مثنوی ادبی فارسی در این سرزمین به وجود آمده است.

این بطوطه جهانگرد نامی مراکشی درباره شعر فارسی در چین در سفرنامه خود (در نیمه اول قرن هشتم هجری) چنین آورده است:

«امیر بزرگ قرطی» که امیر الامرای چین است ما را در خانه خود مهمان کرد و دعوتی ترتیب داد که آن را (طوی) مینامند و بزرگان شهر در آن حضور داشتند، در این مهمانی آشپزهای مسلمان دعوت کرده بودند که گوشت‌ها را ذبح کرده غذاها را پختند.

این امیر با همه عظمت و بزرگی که داشت بدست خود به ما غذا تعارف می‌کرد و قطعات گوشت را بدست خود از هم جدا می‌کرد و به ما می‌داد. سه روز در ضیافت او بسر بردیم هنگام خدا حافظی پسر خود را به اتفاق ما به خلیج فرستاد و ما سوار کشتی شبیه حراکه شدیم و پسر امیر در کشتی دیگری نشست مطربان و موسیقی دانان نیز با او بودند و به چینی و عربی و فارسی آواز می‌خواندند. امیر زاده آوازهای فارسی را خیلی دوست می‌داشت و آنان شعری به فارسی می‌خواندند. چند بار به فرمان امیر زاده آن شعر را تکرار کردند. چنانکه من از دهانشان فرا گرفتم و آن آهنگ عجیبی داشت و چنین بود:

تا دل به محنت داده‌ام
در بحر فکر افتاده‌ام

چون در نماز استادیم

قوی به محراب اندری

شادروان محمد قزوینی این اشعار را پیدا کرده است و آن از غزلی در طبیات سعدی است و صورت صحیح آن اینگونه است:

تا دل به مهت داده‌ام در بحر فکر افتاده‌ام

چون در نماز استادیم گوئی به محراب اندری

درباره بسط فرهنگ ایران در شبه قاره هندوستان بطوری که می‌دانیم از قرن دهم هجری با استقرار حکومت بابریان در هند که از بازماندگان حکومت تیموریان بودند فرهنگ و زبان فارسی به اوج تحول و تکامل خود رسید و با عزیمت شاعران و نویسندگان ایرانی به هند یک ایران دیگر با تمام مزایای مربوط به آن در هندوستان به وجود آمد که تا دوست سال ادامه داشت. با این عزیمت‌ها سبک ایرانی- هندی در شعر فارسی به وجود آمد که یکی از ارکان ادبیات پارسی محسوب می‌گردد. علت این امر تشویق و ترغیب پادشاهان و بزرگان و رجال پارسی زبان دانشمند سلسله بابرری بوده است. در قرن یازدهم و دوازدهم هجری که به عقیده نگارنده دوره جمود فکری در زمینه شعر پارسی و ذوقیات ادبی در داخل ایران است، ولی در هندوستان کلیه افراد دربار بابرری از پادشاه گرفته تا خدمه دربار با شوق و ذوق خاصی فارسی صحبت می‌کردند. شعر به زبان فارسی می‌سرودند و همه مردم هندوستان آن را می‌فهمیدند و از آن لذت می‌بردند و به همین جهت شاعران پارسی زبان که در ایران از آنان استقبالی نمی‌شد ناگزیر گروه گروه به هندوستان رهسپار شدند و دیری نگذشت که جلوه و جلال زبان پارسی در تمام شبه قاره هند به اوج عظمت خود رسید. بطوری که برخی از محققان دربار بابرری را با دربار سلطان محمود غزنوی در قرن چهارم و پنجم هجری مقایسه کرده‌اند، چه از لحاظ تعداد شاعران و چه از لحاظ تنوع در شعر و در این دوره از جمند خارج از مرز ایران بود که مدت نزدیک به سه قرن بزرگترین و درخشانترین فرهنگهای زبان فارسی و تذکرها در هندوستان تألیف و چاپ و منتشر شد و تا قرن سیزدهم هجری «نوزدهم میلادی» ادامه داشت. به همین علت شما هر کتاب خوب دوران گذشته را می‌بینید چاپ بمبئی و هندوستان است. و اگر هجوم غاصبان دولت انگلستان به فرهنگ و زبان ایران در اثر تغییر خط و زبان رسمی دولت هندوستان به زبان انگلیسی در قرن سیزدهم هجری انجام نمی‌شد و وجود کمونیست در آسیای مرکزی برای از بین بردن زبان پارسی و جای‌گزین کردن آن به زبان روسی نبود بی‌اغراق در حال حاضر دو میلیارد نفر به زبان و فرهنگ ایرانی صحبت می‌کردند و زبان فارسی یکی از

زبانهای مهم دنیا از نظر گسترش شناخته شده بود.

چسان نسوزم و آتش به خشک و تر نزنم

که در قلمرو فرهنگ حرف بیگانه است

سهل انگاری غیر قابل بخشایش

نمونه بارز و روشن همه گیر بودن فرهنگ و زبان ایرانی در کشور بزرگ هندوستان بانو مهرالنساء ملقب به «نورجهان» بیگم که فرزند میرزا غیاث یسر خواجه محمد شریف تهرانی است. وی که یک زن ایرانی بود به مقام همسری جهانگیر پادشاه بابرری هندوستان رسید و ملکه کلیه ممالک هندوستان شد، گذشته از زیبایی که سرمایه اصلی او بود در جودت ذهن وحدت فکر و لیاقت و شجاعت و سوارکاری و تیراندازی کم نظیر بود و به باری طبع موزونی که داشت صحنه‌های زیبایی از ارتباط خود با جهانگیر شاه بابرری که او نیز دارای طبع شعر بوده به زبان فارسی به وجود می‌آورد. چنانکه روزی چند از جهانگیر شاه دور بود به محض دیدن او سرشک شادمانی فرو ریخت. جهانگیر گفت:

گوهر ز اشک چشم تو غلطیده می‌رود

نور جهان فوری گفت:

آبی که بی تو خورده‌ام از دیده می‌رود

همچنین روزی از بسالای قصر به اطراف می‌نگریستند. شاه پیر خمیده‌ای را نشان داده گفت:

چرا خم گشته می‌گردند پیران جهان دیده؟

نور جهان فوری گفت:

به زیر خاک می‌جویند ایام جوانی را

همچنین روزی جهانگیر در روز آخر ماه رمضان به محض رؤیت هلال ماه شوال (عید فطر) گفت:

هلال عید بر اوج فلک هویدا شد

نور جهان بی‌درنگ گفت:

کلید میکده گم گشته بود پیدا شد.

روزی جهانگیر پیراهنی از دیبا با تکه لعل در بر داشت نور جهان به محض مشاهده گفت:

ترانه تکه لعل است بر لباس حریر

شده است قطره خون منت گریبانگیر

خوشبختانه در حال حاضر مردم بیشتر کشورهای آسیای مرکزی به ویژه تاجیکستان، نویسندگان و محققان و شاعران آنها قبله گاه فکری خود را که همانا «فرهنگ ایران بزرگ» باشد یافته‌اند و در این راه اظهار اشتیاق و تلاش می‌کنند.

بیهوده نیست که علامه محمد اقبال لاهوری می‌فرماید: کعبه آمل فرهنگ من ایران است. چنانکه

به فارسی سروده است:

هندیم از پارسی بیگانه‌ام

ماه نو باشم تهنی پیمان‌ام

اجتماعی

حسن انداز بیان حسن مجو

خوانسار و اصفهان از من مجو

گر چه هندی در عدویت شکر است

طرز گفتار دری شیرین تر است

فکر من از جلوه اش مسحور گشت

خامه من شاخ نخل طور گشت

پارسی از رفعت اندیشه ام

در خورد با نظرت اندیشه ام

خرده بر مینا مگیر ای هوشمند

دل به ذوق خرده مینا بیند

یا:

خوش بیا ای نکته سنج خاوری

ای که می زبید ز تو حرف دری

محرم رازیم با ما باز گوی

آنچه می دانی ز ایران باز گوی

یا:

اگر چه زاده هندم فروغ چشم من است

ز خاک پاک بخارا و مردم تبریز

یا:

تم گلی ز خیابان جنت کشمیر

دل از حریم حجاز و نواز شیراز است

بدین ترتیب با توجه به فضای باز فرهنگی که در

سالهای اخیر در کشورهای آسیای مرکزی به وجود

آمده و همچنین در کشورهای هندوستان و پاکستان و

اظهار علاقه شدید مردم این کشورها به فرهنگ و زبان

پارسی، عدم توجه به این نیاز فرهنگی همگانی یک

سهل انگاری غیر قابل بخشش و به عقیده نگارنده یک

کفر اجتماعی و فرهنگی به شمار می رود.

به همین جهت در سال جاری عده ای از استادان

دانشگاه و محققان و نویسندگان و شاعران طراز اول

کشور به فکر تأسیس کانونی جهت جلب کمک های

مردمی در این زمینه افتادند و با تشکیل چندین جلسه

بحث و مشاوره سرانجام کانونی بنام: «کانون گسترش

فرهنگ ایران بزرگ» تأسیس شد و مقدمات کار جهت

آگاهی به مسئولین مربوط و عموم مردم فراهم گردید و

هیأت مدیره و شورای دبیران آن نیز تعیین شدند.

هدف این کانون که از نام آن به خوبی پیداست

گسترش فرهنگ ایران در گستره فرهنگ ایران بزرگ و

روشن کردن جلوه و جلای جاویدان آن است.

از نخستین مصوبات هیأت مدیره و شورای

دبیران این کانون فرهنگی تهیه مقدمات بزرگداشت

میرسید علی همدانی معروف به شاه همدان، امیر

علیشیر نوابی، علامه محمد اقبال لاهوری، شیخ شامل

داغستانی و دیگر بزرگان مشترک فرهنگ ایران بزرگ

است. این بزرگداشتها به وسیله برگزاری کنگره های

بین المللی و دعوت استادان زبان پارسی دانشگاه های

کشورهای مذکور و اعزام محققان و نویسندگان و

شاعران به آن کشورها و ارتباط و تبادل نظر در جمیع

امور فرهنگی و سرانجام گسترش آن در محدوده آن

کشورها با حفظ موقعیت سیاسی و جغرافیایی آنها در

یک طیف وسیع و هم آهنگ که با تهیه فیلم نامه و کتاب

و نشریه و سخنرانی همراه خواهد بود. در این باره،

کانون از مدیر صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران

نیز درخواست امکانات پخش رادیویی و تلویزیونی

کرده است.

امیدواریم فعالیتهای این کانون گسترش روز

افزونی یابد و وسائل ارتباط جمعی امکاناتی فراهم

کنند تا مردم فرهنگ دوست ایران از نتایج چنین

کوششهایی آگاهی یابند.

□

ما، بهترین دوست را به شما معرفی می کنیم

شرکت مهندسی افسون آرا

همه مدل (کامپیوتر) نقد و اقساط

شرکت افسون آرا

جدول فروش مدلهای مختلف کامپیوتر (نقد و اقساط)	
قابل توجه دانشجویان، ادارات، مراکز دولتی و خصوصی	
486 - DX4	۲۰۰/۰۰۰ ریال
486 - DX5	۲۰۰/۰۰۰ ریال
Pentium 100	۴۰۰/۰۰۰ ریال
Pentium 120	۵۰۰/۰۰۰ ریال
Pentium 133	۵۰۰/۰۰۰ ریال
Pentium 166	۵۰۰/۰۰۰ ریال
Pentium 200	۶۰۰/۰۰۰ ریال
تلفنهای دفتر فروش: ۲۶۲۱۴۴ - ۲۰۰۹۷۴۴	

به دلخواه شما همه مدل کامپیوتر به مناسبت

فرا رسیدن فصل تابستان و اوقات فراغت

دانش آموزان و دانشجویان، کلیه «کامپیوتر»

جدول زیر بطور نقد و اقساط برای

دانشجویان - محصلین - کارمندان دولت -

دفاتر خصوصی - بازرگانان محترم - کسبه و

نوجوانان عزیز و همچنین خانه داران برای همه

نوع مصارف پیشرفته و ابتدایی موجود است.

نشانی: خیابان شریعتی، بالاتر از دوراهی

قلهک، ساختمان ASP، طبقه دوم، واحد ۲۷

تلفن: ۲۰۰۹۷۴۴ - فاکس: ۲۶۲۱۴۴